

Akwụkwọ Daniel — Nọmba Iri ise na isii

Imeghe Omimi nke Mkpughe 17: Amụma Ikpeazu Banyere Nnukwu Akwina na Anụ-ọhia ahụ

Jeff Pippenger
2024-01-20

Nnọchiteazu ikpeazu nke alaeze ndị dị na amụma Akwụkwọ Nsọ ka a hụrụ n' Akwụkwọ Mkpughe isi nke iri na asaa. N'isi ahụ, n'amaokwu nke atọ, a kpọrọ Jọn gaa n' "ọzara", ka mmụọ ozi wee gosi Jọn ikpe nke "nnukwu akwuna" ahụ nke amụma, onye nọkwasi n'elu "otutu mmiri" ma soro "ndị eze nke ụwa" meputa "akwa iko."

Otu n'ime ndị mmụọ ozi asaa ahụ ndị nwere ite asaa ahụ bjakwutere m, gwa m okwu, si m, Bịa n'ebe a; aga m egosi gi ikpe nwanyi akwuna ukwu ahụ nke nọkwasi n'elu otutu mmiri: onye ya na ya ka ndị eze nke ụwa kwara iko, ndị bi n'ụwa e mekwara ka ha n'ụbigha mmanya nke iko ya okè. Ya mere o buuru m n'ime Mmụọ banye n'ọzara: m wee hụ otu nwanyi ka o nọkwasi n'elu anụ ọhia na-acha uhie uhie, nke juputara n'aha nkwalu Chineke, nke nwere isi asaa na mpi iri. Mkpughe 17:1–3.

Site n'okwu Jọn n'onwe ya si di, "ọzara" ahụ na-anọchi anya afọ otu puku narị abụọ na iri isii nke ọchịchị popu, malite n'afọ 538 ruo n'oge ọgwugwu na 1798.

Nwanyi ahụ wee gbaga n'ọzara, ebe o nwere ebe Chineke doziri ya, ka e wee zụọ ya nri n'ebe ahụ otu puku ụbọchị narị abụọ na iri isii. ... E wee nye nwanyi ahụ nku abụọ nke nnukwu ugo, ka o wee fee n'ọzara, gaa n'ebe ya, ebe a na-azụ ya nri otu oge, na oge di iche iche, na ọkara oge, puo n'ihu agwo ahụ. Mkpughe 12:6, 14.

N'ime mmụọ, e buuru Jọn gaa n'ime afọ puku abụọ na narị atọ na iri isii nke ọchịchị papacy. Afọ ndi ahụ ka e ji afọ atọ na ọkara nke ukọ mmiri n'oge akuko Jezebel, Ehab, na Ilaija mee ihe nnọchianya ha. Afọ ndi ahụ ga-adigide ruo mgbe papacy nwetara onyá ya na-egbu egbu n'afọ 1798, n'ihu na e "kpebiela" ka nke ahụ mee na njedebe nke iwe mbu ahụ, bu njedebe nke agha e wetara n'elu ebe nsọ na igwè mmadu site n'aka ike abụọ ahụ na-ebibi ihe, ya bu paganism na papalism. E deputala eziokwu ndi a niile n'uzo doro anya n'isiokwu ndi e biputara n'oge na-adibeghi anya.

"Nwaanyi akwuna ukwu" ahụ bu nwaanyi akwuna Taja nke Aizaya, onye a ga-echefu ruo afọ iri asaa nke nnọchianya, nke bu "ubochi otu eze." Akuko ihe mere eme nke United States bu akuko ihe mere eme nke afọ iri asaa nke nnọchianya ahụ, nke e gosiri tupu oge eruo site n'afọ iri asaa nke ndota n'agha n'oge ọchichị Babilon, alaeze mbu n'amuma Akwukwo Nsọ. N'ime akuko ihe mere eme ahụ, a ga-echefu nwaanyi akwuna ukwu nke Taja. N'ogwugwu akuko ihe mere eme ahụ, a ga-echeta ya, o ga-apukwa ozo gaa buru abu ya, si otu a na-akwa iko ya na ndi eze nke ụwa. E buuru Jọn n'uzo mmuọ n'ime akuko ihe mere eme nke ọchichị ndi poopu ka o wee hu ikpe nke ike ọchichị ndi poopu. Ikpe nwaanyi nwa nke onye nchujà nke kwara iko bu na a ga-eji oku kpoọ ya oku.

O bụrụ na ada onye nchụjàà ọ bụla emeruo onwe ya site n'ikwa iko, ọ na-emerụ nna ya; a ga-eji oku kpoo ya oku. Leviticus 21:9.

N'ohu nke ikpe a na-ekpe nnukwu akwuna ahụ, nke otu n'ime ndi mmuo-ozu ndi wusara otu n'ime ihe otiti asaa ikpeazu nyere Jon, e gosiri na a ga-eji oku kpoo ya oku.

Mpi iri ahu iri nke i huru n'elu anu ohia ahụ, ndi a ga-akpo nwanji akwuna ahụ asi, mee ya ka ọ buri ihe togboro n'efu ma gbaa ya oto, rie anu ahụ ya, werekwa oku kpoo ya oku. Mkpughe 17:16.

Mmiri ndi ahụ nke nnukwu akwuna ahụ nokwasiri n'elu ha bu ndi mmadu nke uwa, ndi a ga-edobe n'okpuru ochichi ya mgbe United States ga-eduhie uwa niile ka o fee anu ohia ahụ ofufe, onye bukwa nnukwu akwuna ahụ. Mgbe ahụ, United States ghowa eze kachasi elu n'etiti ndi eze iri ahụ e gosiri na amuma nke Mkpughe iri na asaa, ma n'ihe atu a, United States na-anochi anya eze mbu nke ya na akwuna ahụ kwara iko, ọ bu ezie na ọ ga-emezu omume ahụ n'aka ndi eze niile n'uzo ga-esochi.

A na-anochi anya eze mbu n'ime otutu ndi eze site n'Ahab, onye luru nnukwu akwuna ahụ, onye a na-anochi anya ya dika Jezebel n'ime nzuko nke Tayairata. Ikpe a ga-ekpe Jezebel (nnukwu akwuna ahụ), ka ndi eze iri ahụ ga-emezu, ndi a ga-amanye ka ha banye n'ime njiko uka na ochichi site n'ike nke United States. Ndi eze ahụ ga-ekwenye ikwe ka papacy chikwaa uwa (nokwasu n'elu mmiri di iche iche), n'agbanyeghi ikpoasi ha kporo akwuna ahụ.

Mpi iri ahu i huru bu ndi eze iri, ndi na-anatabeghi alaeze ruo ugbo a; ma ha ga-anata ike di ka ndi eze otu awa soro anu ohia ahụ. Ndi a nwere otu uche, ha ga-enyekwa anu ohia ahụ ike na idi ike ha. Ndi a ga-ahu Akwukwo ahụ ugu, ma Akwukwo ahụ ga-emeri ha: n'ihu na O bu Onyenwe ndi nwenu, na Eze ndi eze: ndi nokwa n'aka Ya bu ndi a kporo, na ndi a hororo, na ndi kwesi ntukwasu obi. O wee si m, Mmiri ndi ahụ i huru, ebe nwanji akwuna ahụ no odu, bu ndi mmadu, na igwe mmadu, na mba di iche iche, na asusu di iche iche. Mpi iri ahukwa i huru n'elu anu ohia ahụ, ndi a ga-akpo nwanji akwuna ahụ asi, ha ga-emekwa ka ọ buri ihe togboro n'efu na nke gba oto, ha ga-erikwa anu ahụ ya, ma jiri oku kpoo ya oku. N'ihu na Chineke etinyewo n'obi ha imezu uche Ya, na idi n'otu, na inye anu ohia ahụ alaeze ha, ruo mgbe okwu Chineke ga-emezu. Nwanji ahụ i hurukwa bu nnukwu obodo ahụ, nke na-achi ndi eze uwa. Mkpughe 17:12–18.

“Ndi eze iri” ahụ (United Nations), n'ezie, kporo ochichi pope asi, ma onodu di iche iche na-amanye ha inyefe alaeze ha nke na-adiru nwa oge n'aka ike pope, n'olileanya efu nke izoputa uwa n'aka odachi ya na-arwanye elu. Mgbe ha matara aghughu ya, ha ghoo ihe-oru eji kpoo ya oku n'oku, n'imezu iwu ahụ di n'Akwukwo Levitikos.

“Ndi eze iri” ahụ “ga-aluso Nwa Aturu ahụ ugu” site n'imegide ha na-eme megide ndi nke Chineke n'ubochi ikpeazu.

Gini mere mba ndi ugu mmuo ji ewere iwe, ndi mmadu atuputakwa ihe efu n'obi ha? Ndi eze nke uwa na-eguzo onwe ha, ndi ochichi na-ezukokwa onu n'izu megide Jehova na megide Onye Ya e tere mmanu, na-asi, Ka anyi dokasia agbu ha, tufukwara anyi udo ha n'ebe anyi no.

Onye ahụ nke nọ ọdụ n'eluigwe ga-achị ọchị: Onye-nwe ga-eme ha ihe ọchị. Mgbe ahụ ka o ga-agwa ha okwu n'uwe Ya, mekwaa ka ha maa jijiji n'oké iwe Ya. Abụ Oma 2:1–5.

Mmegbu a ndị eze nke ụwa rụputara n'aha ọchịchị Pope, ka emekwara megide Kraịst n'obe.

Onye i siri n'ọnu ohu gi Devid kwuo, Gini mere mba ndi na-amaghi Chineke ji ewe iwe, ndi mmadu wee na-eche ihe efu? Ndi eze nke ụwa biliri, ndi ọchịchị wee zukota onu imegide Onyenwe anyi, na imegide Kraist ya. N'ih i na n'ezio kwu, imegide Nwa Nso gi Jizos, onye i tere mmanu, Herod na Pontios Paillet, ha na ndi mba ozo, na ndi Izrel, zukotara onu, Ime ihe o bu la aka gi na ndumodu gi kpebiri tupu oge eruo na a ga-eme. Oru Ndiozi 4:25–28.

“Ndi eze nke ụwa” ndi biliri imegide Kraist n'oge a kporidere Ya n'obe na-anochi anya “ndi eze iri” nke Mkpughe iri na asaa, ndi na-ebuso Nwa Aturu agha ozo site n'ikpagbu ndi Ya. N'obe, ndi eze ahụ bu “nzuko nke ndi ajo omume” nke “gbara” Kraist gburugburu, ma ha na-eme kwa otu a ozo megide ndi Ya nke ubochi ikpeazu.

N'ih i na nkita agbaala m gburugburu: nzuko nke ndi ajo omume ekechiela m gburugburu: ha duru aka m abuo na ukwu m abuo. Enwere m ike igukota okpukpu m niile: ha na-ele m anya ma na-elerukwu m anya. Ha kewara uwe m n'etiti ha, ha wee tuo nza n'elu uwe mwuda m. Abụ Oma 22:16–18.

Ndi eze iri ahụ, ndi na-eweta ikpe n'ahụ nnukwu akwuna ahụ, ga-eji oku kpoọ ya oku, n'ih i na o bu akwuna nke na-ekwuputa na o bu ada onye nchujà. A na-anochitekwa ndi eze ahụ anya dika “nkita,” ma ndi eze iri ahụ agaghi ewere naani oku kpoọ nnukwu akwuna ahụ oku, kama ha “ga-erikwa anu ahụ ya.” E wetara onwu Jezebel mgbe a tufuru ya site n'elu mgbidi, o wee gbasaa n'ala, mgbe ahụ nkita bjara rie anu ahụ ya.

Mgbe Jehu bjarutere Jezreel, Jezebel nuru ya; o tee ihu ya ihe, dozie isi ya mma, wee lee anya n'uzo site na windo. Ma ka Jehu na-abanye n'onu uzo ama, o kwuru, O nwere udo nye Zimri, onye gburu nna ya ukwu? Jehu weliri ihu ya elu lee na windo, si, Onye no n'akuku m? onye? Mmadu abuo ma o bu ato, ndi onaozi eze ahụ a kporo unuk, leere ya anya site n'elu. O wee si, Tudanu ya n'ala. Ha wee tuda ya n'ala; ufodu n'ime obara ya fesaara n'elu mgbidi na n'elu inyinya; o wee zopia ya n'okpuru ukwu. Mgbe o batara n'ulo, o riri ihe ma nuo ihe onunu, si, Gaanu ugbu a hu nwanyi a a buru onu, lierenu ya n'ili: n'ih i na o bu ada eze. Ha gara ili ya: ma ha ahughikwa ihe foduru n'ahụ ya karia okpokoro isi, na ukwu, na obu aka ya. Ya mere ha loghachiri, gwa ya. O wee si, Nke a bu okwu nke Onyenwe anyi, nke o kwuru site n'onu ohu ya Ilaija onye Tishbe, si, N'okèala Jezreel ka nkita ga-eri anu Jezebel: ma ozu Jezebel ga-adi ka nsi n'elu ala ubi n'okèala Jezreel; nke mere na ha agaghi asi, Nke a bu Jezebel. 2 Ndi Eze 9:30–37.

Ndi eze iri ahụ, bu ndi Mba Uwa Jikoro Onu, onye eze ha kachasi bu United States, ga-ewetara ochichi popu ikpe site n'ikpo ya oku n'oku ma rie anu ahụ ya. Ikpe ahụ bu ihe mmuo ozi ahụ bjara igosi Jon, ma iji mee nke a o buuru Jon baa n'akuko ihe mere eme nke ozara, ma o bughu naani n'ebe o bu la na-enweghi usoro n'akuko ihe mere eme nke ozara ahụ, kama ruo na njedebe nke oge ahụ n'onwe ya. O doro anya na e debere Jon na njedebe nke afu otu puku abuo nari na iri isii ahụ, n'ih i na mgbe o huru nwanyi ahụ, o dila mbu mmanya site n'obara nke mkpagbu, a makwala ya

mbụ dika nne ndị akwuna.

Ya mere, o buuru m n'ime Mmụọ gaa n'ozara: m wee hụ otu nwanyị ka ọ nọkwasiri n'elu anụ ọhịa na-acha uhie uhie, nke juputara n'aha nkwulu Chineke, nke nwere isi asaa na mpi iri. E wee yikwasị nwanyị ahụ uwe odo ọbara ọbara na uwe na-acha uhie uhie, e jikwa ọlaedo na nkume di oké onụ ahịa na pearl chọọ ya mma, o nwekwara iko ọlaedo n'aka ya, nke juputara n'ihe arụ nile na unyi nke ikwa iko ya: E wee dee aha n'egedege ihu ya, NZO, BABILON UKWU AHU, NNE NDI AKWUNA NA NKE IHE ARU NILE NKE UWA. M wee hụ nwanyị ahụ ka ọ nùbigara ókè n'ọbara ndị nsọ, na n'ọbara ndị àmà Jisọs nwurụ n'ihu ya: ma mgbe m hụrụ ya, eju m anya nke ukwu. Mkpughe 17:3–6.

A ga-echefu akwuna Taja, onye bukwa “nnukwu akwuna” ahụ a na-anọchi anya ya na Mkpughe iri na asaa, ruo mgbe oge ga-abia nke ọ ga-eweghachi ọzọ ikwọ abụ ya di iche iche ma soro ndi eze nke uwa kwaa iko.

Akwukwọ nkowa okwu ọ bula a puru itukwasị obi nke e biputara tupu afọ 1950 na-egosi na nwanyị ahụ e yi uwe uhie uhie nke a kporo n'Akwukwọ Mkpughe isi nke iri na asaa bu ihe nnọchianya nke uka Roman Katolik, ma taa uwa na-eche na uka Katolik bu uka Ndi Kraist. Uwa echefuola onye ọ bu n'ezie.

Mgbe Jon huru ya, mkpagbu nke Oge Ochichiri ahụ eruwo ná njedebe ya, n'ihu na ọ nùburu ọbara ndi nsọ wee mejuo ya anya. Ihe eke na-akowa ihe mmuọ, mmadu na-anukwa mmanya ma mesia nuobiga ya okè, ọ bughị tupu ya anuo.

Ndi Protestant ndi kewapuru onwe ha n'aka Katolik otutu nari afọ tupu 1798, amalitelawori ije ha ilaghachi n'ime udo nsọ Katolik ruo n'afọ 1798, n'ihu na a kporo ya “NNE NKE NDI AKWUNA.” Mgbe Jon huru ya ma juo anya, uka ndi ahụ nke bubu ndi kewapuru onwe ha n'ogbako ya alaghachilaala. Ya mere, a kporo Jon gaa n'afọ 1798, mgbe nnukwu akwuna ahụ egbuola otutu nde Ndi Kraist, ma dotakwala uka Protestant ndi mbu ahụ ka ha nabata nkwuputa ya nke mpako na-enweghi isi na ọ bu isi nke uka niile, dika Justinian siri kwaa ya n'afọ 533.

Site n'onodu amuma nke afọ 1798, mmuọ ozi ahụ wee gosi Jon n'ihu ihe oyiyi ikpezu nke alaeze ndi di n'amuma Akwukwọ Nso.

Ma mmuọ-ozu ahụ siri m, Gini mere i ji turu n'anya? Aga m agwa gi ihe omimi nke nwanyị ahụ, na nke anụ ọhịa ahụ nke na-ebu ya, nke nwere isi asaa na mpi iri. Anụ ọhịa ahụ nke i huru dibu, ma ọ dighizi; ọ ga-esikwa n'olulu enweghi nsotu puta, wee laa n'iyi: ndi bi n'elu uwa ga-eju anya, ndi a na-edeghi aha ha n'akwukwọ nke ndu site na ntoala uwa, mgbe ha ga-ahụ anụ ọhịa ahụ nke dibu, ma ọ dighizi, ma ọ ka dikwa. Ma ebe a ka uche nke nwere amamihe di. Isi asaa ahụ bu ugwu asaa, nke nwanyị ahụ nọkwasiri n'elu ha. E nwekwara ndi eze asaa: ise adawo, otu di, nke ozo abatabeghi; ma mgbe ọ bjara, ọ ghaghi ino obere oge. Ma anụ ọhịa ahụ nke dibu, ma ọ dighizi, obuna ya onwe ya bu nke asato, ọ bukwa otu n'ime ndi asaa ahụ, ọ na-alakwa n'iyi. Mpi iri ahụ nke i huru bu ndi eze iri, ndi na-anatabeghi alaeze ọ bula ruo ugbu a; ma ha na anụ ọhịa ahụ na-anata ike dika ndi eze otu awa. Mkpughe 17:7–12.

Anụ-ọhịa bụ alaeze n'amụma Bible, dika a na-amata ya n'uzo doro anya n'isi nke asaa na nke asato nke Daniel, ma ihe omimi ahụ mmuo ozi ahụ na-egosi Jon bụ ihe omimi nke anụ-ọhịa ahụ na nwanyi ahụ nke nokwasiri n'elu anụ-ọhịa ahụ. Nwanyi ahụ no n'elu anụ-ọhịa ahụ bụ nnukwu akwuna nke ya na ndi eze nke uwa na-akwa iko. O bụ Jezebel, di ya bụ Ahab.

N'ihia ya, nwoke ga-ahapu nna ya na nne ya, o ga-ejikokwa onwe ya na nwunye ya: ha abuo ga-abukwa otu anu ahụ. Jenesis 2:24.

Nwoke bụ nwoke, nwanyi bukwa nwanyi, ma onu ha abuo ha bụ otu anu ahụ. Ihe omimi nke anụ-ọhịa ahụ bụ na o bụ ngwakota nke uka na ochichi, ngwakota nke nwanyi (uka) na anụ-ọhịa (ndi eze) nke bụ otu alaeze, nke mejuputara akuku abuo. Amuma ochichi na aghughu uka ejikotakwara onu, ebe nwanyi ahụ no n'isi njikwa nke mmekorita ahụ, bụ "onyinyo nke anụ-ọhịa ahụ." E gosiiri Jon nwanyi ahụ ka anụ-ọhịa ahụ na-ebu ya, n'ihia na o bụ ya bụ onye na-achikwa mmekorita ahụ.

Nwaanyi ahụ i huru bukwa nnukwu obodo ahụ, nke na-achi ndi eze nke uwa. Mkpughe 17:18.

Onu, anụ-ọhịa ahụ na nwanyi ahụ na-anochi anya otu alaeze (otu anuahụ), ma mmuo-ozi ahụ na-emesi mmekorita nke akwuna ukwu ahụ na ndi eze nke uwa ike. "Anụ-ọhịa ahụ nke" "bubu, ma o dikwaghi," nke "ga-esi n'ime olulu enweghi ngwucha bilie, laa n'iyi," nke "ndi bi n'uwa ga-eju anya" soro, bụ ochichi papacy mgbe a gworo onya onwunwa nke akwuna ukwu ahụ. O "bubu" alaeze nke ise n'amuma Akwukwo Nso, ma e "kpebiela" na o ga-anata onya onwunwa n'afọ 1798.

Mgbe e buuru Jon n'ime mmuo gaa n'afọ 1798, o "bughi" anu ohia; ma "otu o di," mgbe a gworo onya ya na-egbu egbu na ngwucha afọ iri asaa ahụ nke ihe atụ ha na-eru ogwugwu n'iwu ubochi Sode nke na-abia n'oge na-adighi anya, o "bu" ozo di ndu, na-abu ahụ ya, na-akwa iko, ma na-egbu Ndi Kraist.

Isi nke iri na asaa bụ ngosiputa ikpezụ nke alaeze ndi amuma Akwukwo Nso, ya mere, o ghaghi idi n'otu nkweko na mkpurukwu mbu e kwuru banyere alaeze ndi ahụ nke amuma Akwukwo Nso. Mkpurukwu mbu banyere alaeze ndi ahụ di na Daniel isi nke abuo, nke e sere n'elu chaati abuo ahụ nke bụ mmezụ nke iwu Habakkuk nyere ka e dee ohu ahụ ma mee ka o doo anya n'elu mbadamba.

Ndi Miller ziri ezi n'ighota alaeze di iche iche nke Daniel n'amuma Akwukwo Nso di ka e gosiputara ha n'isi nke abuo, nke asaa, na nke asato, ma nghota ha ezughi ezu. Ola di oké onu ahia nke Miller banyere Daniel isi nke abuo na-enwu ugboro iri karia n'ubochi ikpezụ ndi a, n'ihia na a ghotara na o na-akowa ntuka mbu, o bughi naani nke alaeze ndi amuma Akwukwo Nso, kama kwa nke ntuka mbu nke mkpughe ahụ na nke asato sitere n'ime asaa ahụ. Jiso na-eji mmalite nke ihe eme ihe mgbe niile igosi njedebe nke ihe.

Ndi amuma niile na-ekwu maka ubochi ikpezụ ahụ, Jonkwa, n'ime Mkpughe iri na asaa, na-akowaputa alaeze ikpezụ nke uwa mgbe o na-egosi "anu ohia ahụ nke" "diriri, ma o dikwaghi; ma o ga-arigoputa n'ime olulu enweghi nsotu, wee laa n'iyi." Anu ohia ahụ na-arigoputa n'ime "olulu enweghi nsotu," nke bụ akara nke "ngosiputa ohuru nke ike Setan."

“Mgbe ha mechara [na-emecha] àmà ha.’ Oge ahụ ndị àmà abụọ ahụ ga-ebu amụma yi uwe ákwà mkpe kwusiri n’afọ 1798. Ka ha na-eru nso n’isi njedebe nke ọrụ ha n’ochichi, a ga-alụ ha ọgụ site n’ike ahụ a kowara dika ‘anụ ọhia ahụ nke na-arigo n’olulu enweghi nsotu.’ N’otutu n’ime mba Europe, ike ndi na-achi n’Uka na n’Ochichi ka ekwela ka Setan na-achikwa ha kemgbe otutu nari afọ, site n’uzo nke ochichi popu. Ma n’ebe a, a na-eweta n’ihu anya ngosiputa oheru nke ike Setan.” The Great Controversy, 268.

Ufodu n’ime ndi oka mmuta okpukpe ga-arụ ụka na n’ihi na e gosiri “anụ ọhia ahụ nke na-arigo site n’olulu enweghi ngwucha” n’ime Mkpughe iri na otu, n’akuku Akwukwo Nso ahụ, dika ekweghi na Chineke nke Mgbanwe ochichi French, ya mere nkebiokwu ahụ bu “olulu enweghi ngwucha” bu ihe nnochianya nke ekweghi na Chineke. Ma Islam siri n’“olulu enweghi ngwucha” rigoputa n’ime Mkpughe itoolu, Islam abughikwa ekweghi na Chineke. Olulu enweghi ngwucha ahụ na-anochi anya ngosiputa satanic.

“Agwara m ya na Onyenwe anyi egosila m n’ohu na mesmerism sitere n’aka Ekwensu, site n’olulu ahụ na-enweghi njedebe, nakwa na n’oge na-adighi anya o ga-alaghachi ebe ahụ, ya na ndi niile nogidere na-eji ya eme ihe.” Review and Herald, July 21, 1851.

Ihe si n’aka “Ekwensu,” bu ihe si n’aka “olulu miri emi na-enweghi nsotu.” N’Akwukwo Mkpughe isi nke iri na asaa, anụ ọhia ahụ nke na-ariputa n’olulu miri emi na-enweghi nsotu bu ike ahụ nke na-aga n’ila n’iyi ebighi ebi, nke ndi a na-edeghi aha ha n’akwukwo ahụ ga-eju anya soro ya. “Ila n’iyi ebighi ebi” putara ikpe omuma ebighi ebi, a na-anochikwa ya anya n’Akwukwo Mkpughe dika “odo oku,” ebe a na-atuba anụ ọhia ahụ n’ime ya.

E jidere anụ-ohia ahụ, ya na ya kwa amuma ugha ahụ, onye ruru ọrụ ebube n’ihu ya, nke o ji duhie ndi natara akara anụ-ohia ahụ, na ndi na-efe onyinyo ya. A tubara ha abuo ndu n’ime odo oku nke solfo na-enwu oku. Mkpughe 19:20.

N’isi nke iri na ato, a na-akowa anụ ọhia mbu nke si n’oke osimiri puta, nke Nwanneanyi White kpomkwem kowara dika o bu ochichi papal. N’ebe ahụ, uwa na-eju anya soro anụ ọhia papal ahụ.

M hukwara otu n’ime isi ya di ka a ga-asị na e meruru ya ahụ ruo onwu; ma e gworo onya onwu ya: uwa nile wee ju anya soro anụ-ohia ahụ. Mkpughe 13:13.

Anụ ọhia ahụ nke Mkpughe iri na asaa kwuru na “ndi bi n’elu uwa gaju kwa iju” iso ya, bu ngosiputa ikpezu nke ike Setan nke na-eme mgbe a gworo onya ahụ na-egbu egbu nke ochichi ndi pope n’iwu Ubochi Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya. Agwa amuma nile nke nwanyi ahụ na anụ ọhia o nokwasiri n’isi ya n’isi iri na asaa, na-akowaputa uka Rom, dika akwukwo nkowa okwu ndi e biputara tupu afọ 1950 si kowaputa ya.

Anụ ọhia nke Mkpughe iri na asaa bu ihe nnochianya nke njikota uka na ochichi, nke bu oyiyi anụ ọhia ahụ. Anụ ọhia ahụ nke nwere isi asaa na mpi iri bu alaeze ahụ nke ndi eze iri mejuputara ya (Mba Ndi Di n’Otu), nke nwanyi ahụ na-anokwasị n’elu ya ma na-achikwa ya. Nwanyi ahụ bu ochichi ndi papa, onye e ji amata di ka Babilon Ukwu, nne nke ndi akwuna. Mgbe a kowaputara ihe nnochianya ndi a, anyi puru ilaghachi n’afọ 1798; ebe ahụ n’akuko ihe mere eme bu ebe e buuru Jon gaa ka o nata ngosi ikpezu nke alaeze ndi amuma Akwukwo Nso.

Anyị ga-atụle alaeze ndị ahụ, na nnochite ha dị na Daniel isi nke abụọ, n'isiokwu na-esonụ.

“A hapụrụla mba ọ bụla b́jara n'elu ogbo nke omume ka ọ nọrọ n'ọnọdụ ya n'elu ụwa, ka e wee hụ ma ọ ga-emezu nzube nke ‘Onye Nche na Onye Dị Nso.’ Amụma esorola iri elu na ọdịda nke nnukwu alaeze ukwu nke ụwa—Babilon, Midia na Peasia, Gris, na Rom. N'ebe nke ọ bụla n'ime ndị a nọ, dika ọ dika ná mba ndị nwere obere ike, akukọ ihe mere eme meghariri onwe ya. Nke ọ bụla nwere oge ule ya, nke ọ bụla dara; ebube ya gwusiri, ike ya hapuru ya, a werekwa ebe ya nye onye ozo.”

“Mgbe mba di iche iche juru ukpuru Chineke, ma n'iju a ha ruola mbibi nke onwe ha, o doro anya na nzube Chineke nke di elu, nke na-achi ihe niile, ka no na-arụ ọrụ site n'omume ha niile.” Education, 177.